

Jojo Moyes

Voor jou

Vertaald door Anna Livestro

De Fontein

Proloog

2007

Als hij uit de badkamer tevoorschijn komt, is zij wakker en zit ze tegen de kussens geleund te bladeren in een van de reisbrochures die naast zijn bed liggen. Ze draagt een van zijn T-shirts, en haar lange haar zit warrig op een manier die hem automatisch aan de afgelopen nacht doet denken. Daar staat hij te genieten van de korte flashback terwijl hij met zijn handdoek het water uit zijn haar wrijft.

Ze kijkt op van de brochure en trekt een pruilmondje. Ze is eigenlijk te oud om te pruilen, maar ze zijn nog maar zo kort bij elkaar dat hij het vooralsnog best schattig vindt.

‘Moeten we nou *echt* in de bergen lopen en over ravijnen hangen? Dit wordt onze eerste echte vakantie samen, en hier zit letterlijk niet één reis bij waarbij je je niet van een of andere rots moet storten of waar je geen fleecjack bij moet dragen,’ zegt ze, en ze doet of ze huivert.

Ze gooit de folders op het bed en rekt haar karamelkleurige armen uit boven haar hoofd. Haar stem klinkt hees, vanwege de uren slaaptekort. ‘Wat dacht je anders van een luxe spa op Bali? Lekker op het strand liggen... urenlang vertroeteld worden... lange, relaxte avonden...’

‘Dat soort vakanties trek ik niet. Ik moet iets doen.’

‘Uit vliegtuigen springen bijvoorbeeld.’

‘Je moet alles een keer proberen.’

Ze trekt een gezicht. ‘Ik pas, als je het niet erg vindt.’

Zijn overhemd voelt een beetje klam aan zijn huid. Hij haalt een kam door zijn haren en zet zijn mobieltje aan. Hij kreunt als hij de lijst berichten ziet die zich onmiddellijk verdringen op het schermpje.

‘Oké,’ zegt hij. ‘Ik moet gaan. Pak maar iets voor het ontbijt.’ Hij leunt over het bed en kust haar. Ze ruikt warm en geparfumeerd en intens sexy. Hij snuift haar geur op vanuit de achterkant van haar hals, en denkt even nergens meer aan als zij haar armen om zijn nek slaat en hem naar zich toe trekt.

‘Gaan we dit weekend nog iets leuks doen?’

Hij maakt zich met tegenzin los. ‘Dat hangt van deze deal af. Het is allemaal erg onzeker momenteel. Er is altijd nog een kans dat ik naar New York moet. Zullen we hoe dan ook donderdag ergens lekker gaan eten? Dan mag jij het restaurant uitkiezen.’ Zijn motorpak hangt aan de deur, en hij pakt het van de haak.

Ze knijpt haar ogen tot spleetjes. ‘Uit eten. Met of zonder meneer BlackBerry?’

‘Wat?’

‘Ik voel me altijd het vijfde wiel aan de wagen als meneer BlackBerry erbij is.’ Daar had je dat pruilmondje weer. ‘Hij krijgt meer aandacht van je dan ik.’

‘Ik zal hem op stil zetten.’

‘Will Traynor!’ zegt ze vermanend. ‘Je kunt dat ding toch ook wel eens uitzetten!’

‘Heb ik gisteravond toch ook gedaan?’

‘Niet bepaald uit vrije wil.’

Hij grijnst. ‘Ik wilde anders heel graag vrijen.’ Hij trekt zijn motorbroek aan. En dan is Lissa’s greep op zijn fantasie eindelijk doorbroken. Hij gooit zijn motorjack over zijn arm en werpt haar een kushand toe.

Er staan tweeëntwintig berichtjes op zijn BlackBerry. Het eerste kwam vannacht om 3.42 uur binnen uit New York. Over een of andere juridische kwestie. Hij neemt de lift naar de ondergrondse parkeergarage en probeert ondertussen in te halen wat hij allemaal heeft gemist.

‘Goedemorgen, meneer Traynor.’

De beveiligingsmedewerker stapt uit zijn hokje, dat weersbestendig is, ook al is hierbeneden geen weer om hem tegen te beschermen. Will vraagt zich weleens af wat hij hier doet in de kleine uurtjes, starend naar het videosysteem en de glanzende bumpers van de dure auto’s die nooit vies worden.

Hij hijst zich in zijn jack. ‘Hoe is het buiten, Mick?’

‘Vreselijk. Het giet.’

Will blijft staan. ‘Echt? Dus het is eigenlijk geen weer voor de motor?’

Mick schudt zijn hoofd. ‘Nee, meneer. Tenzij u een opblaasbare boot hebt om hem in te zetten. Of tenzij u een doodswens hebt.’

Will staart naar zijn motor, en trekt dan zijn motorpak weer uit. Wat Lissa ook mag denken, hij is geen man die onnodig risico’s neemt. Hij haalt de box op zijn motor van het slot en legt het pak daarin. Dan gooit hij de sleutels naar Mick, die ze keurig met een hand vangt. ‘Wil je die bij mij door de brievenbus gooien?’

‘Geen probleem. Zal ik een taxi voor u aanhouden?’

‘Nee. Dan worden we allebei nat, dus dat heeft geen nut.’

Mick drukt op de knop om het automatische hek te openen en Will stapt naar buiten, met een hand in de lucht om hem te bedanken. Het is nog vroeg en het dondert in het donker, en het verkeer in hartje Londen loopt al behoorlijk vast, al is het pas half-zeven. Hij zet zijn kraag op en beent de straat uit, op weg naar het kruispunt waar hij de meeste kans op een taxi heeft. De straten zijn glibberig van het water, en het grijze licht valt op het spiegelende trottoir.

Hij vloekt bij zichzelf als hij andere mannen in pak bij de stoep-rand ziet staan. Sinds wanneer staat heel Londen zo vroeg op? Iedereen wil zijn taxi.

Hij vraagt zich net af waar hij het beste kan gaan staan, als zijn telefoon gaat. Het is Rupert.

‘Ik ben onderweg. Moet alleen nog even een taxi zien te krijgen.’ Hij ziet er eentje aankomen aan de andere kant van de straat en loopt eropaf, in de hoop dat de anderen hem nog niet hebben gezien. Er komt een bus langs denderen, gevolgd door een vrachtwagen die piepend in de remmen gaat, zodat hij niet kan verstaan

wat Rupert zegt. ‘Ik hoor je niet, Rupe,’ schreeuwt hij tegen het verkeersgeweld in. ‘Wat zei je nou?’ Hij staat even als een versteekeling op de vluchtheuvel, en ziet het oranje licht van de taxi opgloeien. Dan steekt hij zijn vrije hand op in de hoop dat de taxi-chauffeur hem ziet staan door de slagregen.

‘Je moet Jeff in New York bellen. Hij is nog wakker, want hij wacht op jou. We probeerden je gisteravond te pakken te krijgen.’

‘Wat is er aan de hand?’

‘Juridisch probleempje. Er zijn twee bepalingen in paragraaf... doen ze moeilijk over... handtekening... papieren...’ Zijn stem valt weg dankzij een auto die met sissende banden door de plassen rijdt.

‘Dat verstond ik niet.’

De taxi heeft hem gezien. Hij gaat langzamer rijden en doet een waaier fijne druppeltjes opspatten terwijl hij aan de andere kant van de straat tot stilstand komt. Will ziet een man verderop een sprintje trekken om dan teleurgesteld zijn pas te vertragen als hij ziet dat Will eerder bij de taxi zal zijn dan hij. Hij voelt stiekem iets van triomf. ‘Luister, laat Cally de papieren maar op mijn bureau leggen,’ schreeuwt hij. ‘Ik ben er over tien minuten.’

Hij werpt een snelle blik naar rechts en naar links en rent de laatste paar meter naar de taxi, met zijn bestemming al op de lippen: ‘Blackfriars’. De regen sijpelt door de opening tussen zijn kraag en zijn overhemd zijn hals in. Hij zal wel doorweekt zijn als hij straks op kantoor is, zelfs van dit kleine stukje lopen. Misschien moet hij zijn secretaresse er maar op uitsturen om een nieuw overhemd voor hem te kopen.

‘En die *due diligence* moeten we ook geregeld hebben voordat Martin er weer is...’

Hij kijkt op om te zien waar dat piepende geluid vandaan komt, en dat onbehouwen getoeter. Hij ziet de zijkant van een glimmende zwarte taxi voor zich, de chauffeur die zijn raampje al naar beneden draait, en aan de rand van zijn blikveld ziet hij iets wat hij niet helemaal kan thuisbrengen, iets wat met een onmogelijke snelheid op hem afkomt.

Hij draait zich om in die richting en in een fractie van een seconde beseft hij dat hij in de weg staat, en dat hij met geen mogelijk-

heid meer weg kan komen. Zijn hand gaat verbaasd open, en laat de BlackBerry op de grond vallen. Hij hoort een schreeuw, misschien wel die van hemzelf. Het laatste wat hij ziet is een leren handschoen, en een gezicht onder een helm, de schok in de blik van een man die zijn eigen schok weerspiegelt. Er volgt een explosie terwijl alles uiteenspat.

En dan is er niets meer.

1

2009

Het is 158 stappen van de bushalte naar huis, maar als je geen haast hebt kun je het tot 180 rekken. Of als je hoge hakken draagt. Of schoenen die je bij het Leger des Heils hebt gekocht en die vlinders op de neuzen hebben, maar geen grip bij de hak, vandaar dat ik er maar 1,99 voor hoefde neer te tellen. Ik sloeg de hoek om, onze straat in (68 stappen), en kon het huis net zien – een twee-onder-een-kap met vier slaapkamers in een rijtje van andere halfvrijstaande huizen met drie of vier slaapkamers. Pa's auto stond voor de deur, dus die was nog niet naar zijn werk.

Achter me zakte de zon achter Stortfold Castle. De donkere schaduw van het kasteel gleed over de heuvel als smeltende was, klaar om mij mee te sleuren. Toen ik klein was, deden we altijd vuurgevechten met onze lange schaduwen, en was onze straat het Wilde Westen. Als het een andere dag was geweest, had ik je alles verteld over de dingen die me op dit stuk straat zijn overkomen: waar pa me heeft geleerd om zonder zijwieltjes te fietsen, waar mevrouw Doherty, met haar scheve pruik, pannenkoeken voor ons bakte, waar Treena, toen ze elf was, haar hand in de heg stak en daarbij een wespennest verstoorde zodat ze gillend wegrende, helemaal tot aan het kasteel.

Thomas' driewielertje stond ondersteboven op het pad en terwijl

ik het hek achter me dichttrok, sleurde ik het fietsje mee naar het portiek van het huis waar ik de deur opendeed. De warmte sloeg me in het gezicht met de kracht van een airbag. Ma is als de dood voor een beetje kou en ze heeft het hele jaar de verwarming aan. Pa gooit steeds de ramen open en klaagt dat we nog eens failliet gaan aan haar. Hij zegt dat onze stookkosten hoger zijn dan het bruto nationaal product van een gemiddeld Afrikaans land.

‘Ben jij dat, lieverd?’

‘Yep.’ Ik hing mijn jasje aan de kapstok, waar het om ruimte moest vechten met alle andere jassen.

‘Welke jij? Lou? Treena?’

‘Lou.’

Ik gluurde om de hoek van de deur de zitkamer in. Pa lag op zijn buik op de bank, met zijn armen diep in de kussens gestoken, alsof de bank hem tot de schouders had ingeslikt. Thomas, mijn neefje van vijf, zat hem op zijn hurken ingespannen te bekijken.

‘Lego.’ Papa draaide zijn gezicht naar mij toe, grauw van uitputting. ‘Ik snap niet waarom ze die vervloekte stukjes zo klein moeten maken. Heb jij de linkerarm van Obi-Wan Kenobi soms ergens gezien?’

‘Die lag op de dvd-speler. Ik denk dat hij Obi’s armen met die van Indiana Jones heeft verwisseld.’

‘Nou, blijkbaar is het nu onbestaanbaar dat Obi met beige armen rondloopt. We moeten de zwarte armpjes hebben.’

‘Ik zou me niet zo druk maken. Volgens mij hakt Darth Vader zijn armen er in aflevering twee toch af.’ Ik wees naar mijn wang voor een kus van Thomas. ‘Waar is mama?’

‘Boven. Moet je kijken! Een munt van twee pond!’

Ik keek op en hoorde ergens het vertrouwde gekraak van de strijkplank. Josie Clark, mijn moeder, kon niet stilzitten. Het was een erezaak wat haar betrof. Zo stond ze op een ladder de raamkozijnen aan de buitenkant te schilderen terwijl wij allemaal lekker zaten te eten.

‘Wil jij alsjeblieft dat verdomde armpje voor me zoeken? Ik ben al een halfuur voor hem bezig, en ik moet zo naar mijn werk.’

‘Heb je nachtdienst?’

‘Ja, en het is al halfzes.’

Ik keek op de klok. ‘Nee, hoor, het is pas halfvijf.’

Hij trok zijn arm uit de kussens en tuurde op zijn horloge. ‘Wat doe jij dan zo vroeg al thuis?’

Ik schudde vaag mijn hoofd, alsof ik de vraag niet goed begreep, en liep de keuken in.

Opa zat in zijn stoel bij het keukenraam en bestudeerde de sudoku. De wijkverpleegkundige had tegen ons gezegd dat sudoku’s goed waren voor zijn concentratievermogen, en dat ze hem zouden helpen zich te focussen na zijn hersenbloeding. Volgens mij was ik de enige die doorhad dat hij gewoon maar wat cijfertjes invulde.

‘Hi, opa.’

Hij keek op en glimlachte.

‘Kopje thee?’

Hij schudde zijn hoofd en deed zijn mond even open.

‘Tets koude te drinken?’

Hij knikte.

Ik deed de deur van de koelkast open. ‘Er is geen appelsap meer.’ Appelsap was te duur, herinnerde ik me weer. ‘Siroop?’

Hij schudde zijn hoofd.

‘Water?’

Hij knikte, en mompelde iets van een bedankje toen ik hem het glas gaf.

Mijn moeder kwam de keuken in met een enorme mand keurig gevouwen wasgoed. ‘Zijn deze van jou?’ Ze zwaaide met een paar sokken.

‘Ik denk van Treena.’

‘Dacht ik al. Rare kleur. Ik denk dat ik ze met pa’s paarse pyjama heb gewassen. Wat ben jij vroeg? Moet je ergens heen?’

‘Nee.’ Ik vulde een glas met kraanwater en dronk het leeg.

‘Komt Patrick straks? Hij belde net nog. Had je je mobiel niet aan?’

‘Hm.’

‘Hij vertelde dat hij bezig is met jullie vakantie. Je vader zei nog dat hij er iets over op televisie had gezien. Waar wilden jullie ook weer precies naartoe? Ipsos? Kalypsos?’

‘Skiathos.’

‘Ja, precies. Ik zou maar heel goed checken hoe het zit met dat

hotel. Op internet. Hij en papa hadden er iets over op het nieuws gezien, met de lunch. De helft van die goedkope hotelletjes staat op bouwterreinen, naar het schijnt, en daar wil je toch zeker niet zitten. Pa, heb je trek in thee? Heeft Lou je al een kopje aangeboden?' Ze zette de waterkoker aan en keek toen naar mij. Het zou kunnen dat ze eindelijk doorhad dat ik nog helemaal niets had gezegd. 'Is er iets, schat? Je ziet zo bleek.'

Ze stak haar hand uit en voelde aan mijn voorhoofd, alsof ik geen zesentwintig, maar een heel stuk jonger was.

'Ik geloof niet dat we nog op vakantie gaan.'

Mijn moeders hand verstijfde. Ze zette die röntgenblik op die ze al heeft sinds ik klein was. 'Heb je ruzie met Pat?'

'Mam, ik –'

'Ik wil me nergens mee bemoeien, maar jullie zijn al zo lang bij elkaar. Dan is het heel gewoon dat je elkaar af en toe een beetje zat bent. Ik bedoel, je vader en ik zijn –'

'Ik ben ontslagen.'

Mijn stem doorsneed de stilte. De woorden hingen in de lucht te verschrompelen, lang nadat hun klank was weggestorven.

'Wat zeg je nou?'

'Frank gooit de zaak dicht. Vanaf morgen.' Ik stak een hand uit met daarin de klamme envelop waar ik me de hele weg naar huis in shock aan had vastgeklampt. Alle 180 stappen vanaf de bushalte. 'Hij heeft me mijn drie maanden opzegtermijn betaald.'

De dag was begonnen als alle andere dagen. Iedereen die ik kende had een hekel aan de maandagochtend, maar zelf had ik er nooit zo'n probleem mee. Ik vond het fijn om vroeg te beginnen in The Buttered Bun. Dan zette ik de enorme theeketel in de hoek aan, sleepte alle kratten met melk en brood van het plaatsje achter naar binnen, en kletste met Frank terwijl we de zaak klaarmaakten voor we opengingen.

Ik hield van de muffige warme geur van spek die in de lunchroom hing, en van de kleine stootjes frisse lucht als de deur openen dichtging, de gedempte gesprekken en, als het rustig was, Franks radio die blikkerig tegen zichzelf stond te zingen in de hoek. Het was geen hippe tent – de muren hingen vol met afbeeldingen van

het kasteel op de heuvel, de tafeltjes hadden formica bladen, en de menukaart was sinds ik er kwam werken nooit veranderd. We hadden alleen de selectie chocoladerepen aangepast, en waren ook brownies en muffins gaan verkopen.

Maar het meest hield ik van de klanten. Ik hield van Kev en Angelo, de loodgieters, die bijna elke morgen langskwamen en Frank pestten over dat ze zo hun twijfels hadden over waar hij zijn vlees vandaan haalde. Ik hield van de pluizenbolvrouw, die ik zo noemde vanwege haar witte haar dat op een uitgebloeide paardenbloem leek, en die van maandag tot en met donderdag een bord frites met gebakken eieren at, die ze wegspoelde met twee kopjes thee. Ik deed altijd mijn best om een praatje met de oude dame aan te knopen, want ik vermoedde dat ze verder de hele dag niemand sprak.

Ik hield van de toeristen die langskwamen na hun bezoek aan het kasteel, de gillende schoolkinderen die binnenkwamen na school, de vaste klanten van de kantoren aan de overkant, en Nina en Cherrie, de kapsters, die van alles wat we in The Buttered Bun verkochten precies wisten hoeveel calorieën het bevatte. Zelfs van de vervelende klanten, zoals de roodharige vrouw van de speelgoedzaak, die verleden week nog ruziemaakte omdat ze dacht dat ze te weinig geld terug had gekregen, had ik geen last.

Ik zag relaties opbloeien en uitgaan aan die tafeltjes, en kinderen overgedragen worden tussen hun gescheiden ouders, en de schuld-bewuste opluchting van die ouders als ze geen zin hadden om te koken, en hoe de oudjes heimelijk genoten van een flink Engels ontbijt. Het hele leven kwam voorbij, en de meeste mensen maakten een praatje met me, vertelden grappen of vuurden wat losse opmerkingen af terwijl ze aan hun dampend hete thee zaten. Pa zei altijd dat hij nooit wist wat er nu weer uit mijn mond zou rollen, maar in de lunchroom maakte dat niet uit.

Frank mocht me. Hij was van nature een stille, en ik zorgde voor de levendigheid in zijn zaak. Ik was een soort bardame, maar dan zonder het gezeur van dronken kerels aan de toeg.

Toen die middag de lunchdrukte voorbij was, en er even geen klanten waren, veegde Frank zijn handen af aan zijn schort, kwam achter de grillplaat vandaan en hing het bordje 'Gesloten' op de deur.

‘Ho, ho, Frank, ik heb toch al eens gezegd dat extraatjes niet bij mijn minimumloon zijn inbegrepen.’ Frank was zo homofiel als een blauwe gnoe, zoals mijn vader het uitdrukte. Ik keek op.

Hij glimlachte niet.

‘O, o. Ik heb toch niet alweer zout in de suikerstrooiers gedaan, hè?’

Hij draaide een theedoek tussen zijn handen en keek ongelukkiger dan ik hem ooit had zien kijken. Ik vroeg me af of er soms iemand over mij had geklaagd. En toen gebaarde hij me dat ik moest gaan zitten.

‘Het spijt me, Louisa,’ zei hij toen hij het me had verteld. ‘Maar ik ga terug naar Australië. Het gaat niet goed met mijn vader, en het kasteel gaat een eigen eetgelegenheid openen. Dat was voor mij een teken aan de wand.’

Ik geloof dat ik hem letterlijk met open mond heb aangegaapt. Vervolgens gaf Frank me de envelop, en beantwoordde mijn volgende vraag nog voor ik die had gesteld. ‘Ik weet dat we nooit een formeel contract hebben gehad of zoiets, maar ik wilde toch iets voor je doen. Hier zit drie maanden loon in. We zijn vanaf morgen dicht.’

‘Drie maanden!’ Pa explodeerde, terwijl mijn moeder hem een beker zoete thee in zijn handen duwde. ‘Tjonge, wat gul, als je bedenkt hoe jij verdomme de afgelopen zes jaar als een paard in die tent hebt gewerkt.’

‘Bernard.’ Ma wierp hem een waarschuwende blik toe, en neeg haar hoofd richting Thomas. Mijn ouders pasten elke dag op hem na school, totdat Treena uit haar werk kwam.

‘Wat moet ze dan nu, goddomme? Hij had haar toch wel eerder kunnen waarschuwen?’

‘Nou ja... ze moet maar op zoek naar ander werk.’

‘Er is helemaal geen ander werk, Josie. Dat weet jij net zo goed als ik. We zitten midden in die vervloekte recessie.’

Ma deed heel even haar ogen dicht, alsof ze zichzelf tot kalmte maande voor ze sprak: ‘Het is een slimme meid. Ze vindt wel iets. En ze heeft toch ontzettend veel ervaring? Frank geeft haar ongetwijfeld een goede referentie.’

‘Ja, daar heb je echt wat aan... “Louisa Clark kan heel knap broodjes smeren, en ze is ronduit een genie met de theepot”.’

‘Bedankt voor het vertrouwen, pa.’

‘Ik bedoel er verder niets mee.’

Ik wist wel wat de werkelijke reden van mijn vaders spanning was. Ze hadden mijn salaris nodig. Treena verdiende bijna niets bij de bloemist. Ma kon niet werken omdat ze voor opa moest zorgen, en opa’s pensioen was ook maar een schijntje. Pa leefde in een permanente staat van angst dat hij zijn baan in de meubelfabriek zou kwijtraken. Zijn baas had het al maanden over mogelijke gedwongen ontslagen. Thuis werd gefluisterd over schulden en het ene gat dat met het andere gevuld moest worden. Pa’s auto was twee jaar eerder total loss gereden door een chauffeur die niet verzekerd was, en dat was op de een of andere manier genoeg om het hele financiële kaartenhuis van mijn ouders te doen instorten. Mijn bescheiden loontje was een basiszekerheid voor de huishoudpot, genoeg om het gezin van de ene week naar de andere te helpen.

‘Laten we niet te hard van stapel lopen. Ze kan morgen naar het arbeidsbureau om te kijken wat ze hebben. En voorlopig heeft ze genoeg om het mee te redden.’ Ze spraken alsof ik er niet bij was. ‘En ze is slim. Ja toch, lieverd, je bent een slimme meid. Misschien kan ze wel een typecursus doen, dan kan ze ergens op kantoor.’

Ik zat erbij terwijl mijn ouders bespraken wat voor ander werk ik met mijn beperkte opleiding zou kunnen doen. Fabriekswerk, broodjes smeren. Voor het eerst die middag wilde ik huilen. Thomas keek me aan met grote, ronde ogen, en gaf me zwijgend de helft van zijn zompige koekje.

‘Dank je, Tommo,’ mimed ik, en ik at het op.

Hij was bij de atletiekclub, zoals ik al had verwacht. Van maandag tot en met donderdag, met de regelmaat van een dienstregeling van de spoorwegen, zat Patrick daar in de fitnessruimte of rende hij rondjes over de helverlichte baan. Ik daalde de treden af, mijn armen om me heen geslagen tegen de kou, liep langzaam de baan op en zwaaide toen hij dichtbij genoeg was om te zien dat ik het was.

‘Ren even een stukje mee,’ pufte hij toen hij dichterbij was. Zijn adem kwam in bleke wolken. ‘Ik moet nog vier rondjes.’

Ik aarzelde een seconde, en begon toen naast hem mee te rennen. Dat was de enige manier waarop ik iets van een gesprek met hem kon voeren. Ik droeg mijn roze gympen met de turquoise veters, de enige schoenen die ik had waar ik überhaupt op kon hardlopen.

Ik was de hele dag thuisgebleven, en probeerde me daar nuttig te maken. Het duurde nog geen uur of ik begon mijn moeder al voor de voeten te lopen. Ma en opa hadden zo hun vaste routine, en ik stond hen daarbij in de weg. Pa sliep, want hij had deze maand nachtdienst en mocht niet gestoord worden. Ik ruimde mijn eigen kamer op, ging toen tv-kijken, met het geluid uit, en als ik me af en toe herinnerde waarom ik midden op de dag thuis was, voelde ik een stekende pijn in mijn borst.

‘Ik wist niet dat je kwam.’

‘Ik was het zat, thuis. En ik dacht, misschien kunnen wij samen iets gaan doen.’

Hij keek me zijdelings aan. Er lag een dun laagje zweet op zijn gezicht. ‘Hoe eerder jij weer aan het werk bent, hoe beter, mop.’

‘Ik zit nog geen vierentwintig uur zonder werk. Mag ik alsjeblieft een beetje zielig doen? Gewoon, alleen vandaag?’

‘Maar je moet het positief bekijken. Je wist dat je daar niet eeuwig kon blijven. Je wilde vooruitkomen.’ Patrick was twee jaar daarvoor gekroond tot Jonge Ondernemer van het Jaar in Stortfold, en hij was nog niet helemaal bekomen van de eer. Sindsdien had hij een zakenpartner in de arm genomen, Rooie Pete, en samen boden ze personal training aan klanten binnen een straal van 65 kilometer en reden ze rond in twee geleasete bestelwagens met hun bedrijfsnaam erop. Ook had hij een whiteboard in zijn kantoortje waar hij zijn geschatte omzetcijfers met dikke zwarte stift op schreef, steeds maar weer, tot hij er tevreden mee was. Ik wist nooit zeker of die cijfers überhaupt ergens op sloegen.

‘Ontslagen worden kan echt een ommezwaai voor een mens betekenen, Lou.’ Hij wierp een blik op zijn horloge om zijn rondetijd te controleren. ‘Wat wil je? Je kunt een opleiding gaan volgen. Ik weet zeker dat er beurzen zijn voor mensen zoals jij.’

‘Mensen zoals ik?’

‘Mensen die op zoek zijn naar nieuwe mogelijkheden. Wat zou je willen doen? Je kunt schoonheidsspecialiste worden. Ben je knap

genoeg voor.’ Hij gaf me een por onder het lopen, alsof ik dankbaar moest zijn voor het compliment.

‘Je kent mijn schoonheidsritueel. Zeep, water, en dat is het wel.’ Het begon Patrick te irriteren.

Ik kon hem niet meer bijhouden. Ik haat hardlopen, en ik haatte hem omdat hij zijn tempo niet aanpaste.

‘Luister... je kunt in een winkel gaan staan. Secretaresse. Make-laar. Weet ik veel... er is toch wel iets wat je leuk vindt?’

Maar dat was er niet. Ik had het naar mijn zin in de lunchroom. Ik vond het fijn dat ik alles wist wat er te weten viel over The Buttered Bun, en om te horen over de levens van de mensen die er binnenkwamen. Ik voelde me er op mijn gemak.

‘Je kunt niet blijven mokken, mop. Je moet verder. Alle goede ondernemers vechten zich terug na een tegenslag. Jeffrey Archer bijvoorbeeld. Richard Branson trouwens ook.’ Hij tikte tegen mijn arm om me aan te sporen hem bij te houden.

‘Ik betwijfel of Jeffrey Archer ooit is ontslagen bij een broodjeszaak.’ Ik was buiten adem. En ik had de verkeerde beha aan. Ik hield in en liet mijn handen op mijn knieën vallen.

Hij draaide zich om, rende achteruit en riep door de stille, koude lucht: ‘Maar als dat wel zo was geweest... Je snapt best wat ik bedoel. Slaap er nou maar eens een nachtje over, trek je nette kleren aan en ga naar het arbeidsbureau. Of ik leid je op om bij mij te werken, als je dat wilt. Daar zit goed geld in, dat weet je. En maak je over de vakantie nu maar geen zorgen. Die betaal ik.’

Ik glimlachte naar hem.

Hij wierp me een kushandje toe en zijn stem echode door het lege stadion. ‘Dan betaal je me maar terug als je alles weer op de rit hebt.’

Ik diende mijn eerste aanvraag voor een uitkering in. Ik moest drie kwartier met iemand praten en er was een groeps gesprek met een stuk of twintig totaal verschillende mannen en vrouwen. De helft had dezelfde enigszins verblufte uitdrukking als ik waarschijnlijk zelf ook had, en de andere helft had de wezenloze en ongeïnteresseerde blik van iemand die dit al te vaak had meegemaakt. Ik droeg wat mijn pa mijn ‘geciviliseerde’ kleren noemt.

Als gevolg van deze inspanningen had ik een keer moeten inval-
len bij de nachtdienst in een kipverwerkingsfabriek (daarna had ik
nog weken nachtmerries), en mocht ik een tweedaagse opleiding
tot energieadviseur volgen. Ik had al snel door dat ik daar in feite
werd opgeleid om oude mensen op listige wijze te bewegen over te
stappen op een andere energieleverancier. Dus zei ik tegen Syed,
mijn persoonlijke ‘adviseur’ bij het arbeidsbureau, dat ik er niet
mee door wilde gaan. Hij had aangedrongen dat ik toch doorzette,
en daarom noemde ik een aantal van de valse trucs op die zij me
hadden aangeleerd. Toen viel hij stil en opperde dat we (het was
altijd ‘we’ ook al was het duidelijk dat er maar een van ons een baan
had) maar beter iets anders moesten proberen.

Toen werkte ik twee weken bij een fastfoodketen. De werktijden
waren prima, en dat mijn haar statisch werd van het uniform trok
ik ook nog wel, maar het lukte me niet om me te houden aan de
scripts die ze er hadden voor het te woord staan van klanten. ‘Mag
ik uw bestelling alstublieft?’ en ‘Wilt u daar een grote portie frites
bij?’ Toen een van de donutmeisjes mij betrapte op een gesprek
over de voor- en nadelen van de diverse gratis speeltjes met een
meisje van vier, werd ik ontslagen. Tja. Het was een slim kindje. Ik
vond Doornroosje zelf ook heel tuttig.

En nu had ik mijn vierde gesprek met Syed, die zijn touchscreen
afspeurde naar verdere ‘carrière mogelijkheden’. Zelfs Syed, die vast-
beraden opgewekt de meest kansloze kandidaat aan een baan wist
te helpen, begon wat moedeloos te klinken.

‘Eh... heb je weleens overwogen om de entertainmentbranche in
te gaan?’

‘Als actrice in een klucht, bedoel je?’

‘Nou, nee, maar ik heb hier een vacature voor een paaldanseres.
Meer dan één zelfs.’

Ik trok een wenkbrauw op. ‘Je maakt een geintje.’

‘Dertig uur per week, freelance. Er wordt geloof ik goed getipt.’

‘Zeg me alsjeblieft dat je me niet net een baan hebt aangeraden
waarbij ik in mijn ondergoed voor een stel vreemden moet rond-
dartelen.’

‘Je zei zelf dat je goed bent met mensen. En je houdt kennelijk
ook van... theatrale... kleding.’ Hij keek naar mijn groene glitter-

panty. Toen ik die aantrok dacht ik nog dat hij me zou opvrolijken. Thomas zag me zo bij het ontbijt en zong vervolgens bijna de hele tijd de titelsong van *De Kleine Zeemeermin*.

Syed tikte iets in op zijn toetsenbord. ‘En supervisor bij een chatlijn voor volwassenen?’

Ik staarde hem aan.

Hij haalde zijn schouders op. ‘Jij houdt toch zo van kletsen?’

‘Nee. En ik wil ook niet halfnaakt in een bar werken. En ik wil ook geen masseuse worden. Of webcamdame. Kom op, Syed. Er is toch wel iets wat ik kan doen waar mijn vader geen hartverzakking van krijgt?’

Hij viel stil. ‘Er is niet veel anders meer behalve een carrière in de retail met flexibele werktijden.’

‘Je bedoelt ’s avonds vakken vullen?’ Ik was hier vaak genoeg geweest om de vertaling te kunnen maken.

‘En daar is een wachtlijst voor. Mensen met kinderen doen dit soort werk graag, omdat ze het kunnen inpassen tussen de schooltijden,’ zei hij verontschuldigend. Hij bestudeerde zijn scherm nog eens. ‘Dus het enige wat dan overblijft, is een functie als zorgassistent.’

‘Je bedoelt de billen vegen van oude mensen?’

‘Louisa, ik vrees dat je niet genoeg opleiding hebt voor iets anders. Als je je wilt laten omscholen, wil ik je met alle plezier op weg helpen. Er zijn genoeg cursussen in het centrum voor volwasseneneducatie.’

‘Maar we hebben het hier al eens over gehad, Syed. Als ik dat doe, verlies ik mijn uitkering, of niet?’

‘Als je niet beschikbaar bent voor werk, ja.’

We zaten er een poosje zwijgend bij. Ik staarde naar de deuren, waar twee potige beveiligingsmedewerkers stonden. Ik vroeg me af of zij hun baan ook via het arbeidsbureau hadden.

‘Ik ben niet zo goed met oude mensen, Syed. Mijn opa woont thuis sinds zijn hersenbloedingen, en ik kan totaal niet met hem overweg.’

‘Aha. Dus je hebt wel ervaring in de zorg.’

‘Niet echt. Mijn moeder doet alles voor hem.’

‘Wil je moeder geen baan?’

‘Heel geestig.’

‘Het was niet grappig bedoeld.’

‘En dan moet ik zeker voor mijn opa zorgen? Nee, dank je feestelijk. Ook namens hem trouwens. Heb je niet iets in een lunchroom?’

‘Er zijn niet genoeg lunchrooms meer om te garanderen dat jij kunt blijven werken, Louisa. We kunnen het eens bij Kentucky Fried Chicken proberen. Misschien dat je het daar wel leuk vindt.’

‘Omdat ik zoveel meer plezier zal beleven aan het verkopen van een emmer kip dan een portie Chicken McNuggets? Ik dacht het niet.’

‘Dan moeten we het misschien toch verder van huis zoeken.’

‘Er gaan maar vier bussen van en naar onze stad. Dat weet jij net zo goed als ik. En ik weet dat je zei dat ik moet uitzoeken hoe het zit met de busdienst voor toeristen, maar die rijdt maar tot vijf uur ’s middags. Bovendien is die twee keer zo duur als de gewone bus.’

Syed zakte achterover in zijn stoel. ‘Louisa, dan zijn we nu op een punt gekomen dat ik toch tegen je moet zeggen dat jij als iemand die gezond is van lijf en leden –’

‘– moet laten zien dat ik mijn best doe om aan de slag te komen. Ik weet het.’

Hoe moest ik deze man duidelijk maken hoe graag ik aan het werk wilde? Had hij wel enig idee hoe erg ik mijn oude baan miste? Werkloosheid was een vaag concept, iets wat altijd in het nieuws was in verband met scheepswerven of autofabrieken. Ik had nooit gedacht dat je een baan kon missen als een arm of een been – een permanent gemis. Ik had nooit gedacht dat naast de voor de hand liggende zorgen over geld en je toekomst, je je ook een loser voelde, en nutteloos, als je je baan verloor. Dat het moeilijker was om ’s ochtends uit bed te komen dan als je bruut door je wekker uit je slaap werd gehaald. Dat je de mensen met wie je werkte zo miste, hoe weinig je ook met hen gemeen had. Of zelfs dat je op zoek ging naar bekende gezichten als je door de winkelstraat liep. De eerste keer dat ik de pluizenbolvrouw langs de winkels zag schuifelen, even doelloos als ik me voelde, had ik sterk de neiging om naar haar toe te gaan voor een knuffel.

Syeds stem doorbrak mijn gemijmer. ‘Aha. Dit kon weleens iets zijn.’

Ik probeerde op zijn scherm te gluren.

‘Dit krijg ik net binnen. Een baan als zorgassistente.’

‘Ik zei toch dat ik niet goed was met –’

‘Dit gaat niet om oude mensen. Het gaat om een... privéassistente. Iemand helpen in huis, op nog geen vijf kilometer bij jouw adres vandaag. “Zorg en gezelschap voor een gehandicapte man.” Rij je auto?’

‘Ja, maar moet ik dan zijn billen –’

‘Geen billenvegerij, voor zover ik kan zien.’ Hij scande het scherm. ‘Hij is... volledig verlamd. Hij heeft overdag iemand nodig die helpt met het eten en zo. Vaak gaat het er bij dit soort werk om dat er iemand is als ze een keer weg willen, en die hen helpt met basale dingen die ze zelf niet meer kunnen. O. Het betaalt goed, zeg. Heel wat meer dan het minimumloon.’

‘Dat komt waarschijnlijk omdat je ook zijn billen moet vegeen.’

‘Ik zal ze even bellen over de billen. Maar als dat inderdaad niet hoeft, ga je dan op gesprek?’

Hij formuleerde het als een vraag.

Maar we wisten allebei al wat het antwoord was.

Ik zuchtte, en pakte mijn tas op om naar huis te gaan.

‘Jezus, hou toch op,’ zei mijn vader. ‘Moet je je voorstellen! Alsof het al niet genoeg straf is dat je in een rolstoel terecht bent gekomen, krijg je ook nog eens Lou op je dak om je gezelschap te houden.’

‘Bernard!’ zei mijn moeder bestraffend.

Achter me grinnikte mijn opa boven zijn theemok.

Van Jojo Moyes verschenen bij Uitgeverij De Fontein:

Drie vrouwen
Verboden vruchten
Suzanna's wereld
Zee van verlangen
Dicht bij jou
Nachtmuziek
De laatste liefdesbrief
Voor jou
Vier plus één
Portret van een vrouw
Een week in Parijs
Een leven na jou
Dans met mij
Jij en ik
Voor mij
De sterrengever
In haar schoenen

Eerste druk juni 2013

Tweeënveertigste druk, vierde in deze uitvoering, februari 2024

Oorspronkelijke titel *Me Before You*

Oorspronkelijke uitgever Penguin Books Ltd, Londen

Copyright © Jojo Moyes, 2012

Copyright © 2013, 2024 voor deze uitgave:

Uitgeverij De Fontein, Utrecht

Vertaling Anna Livestro

Omslagontwerp Villa Grafica

Omslagillustratie Villa Grafica

Opmaak binnenwerk ZetSpiegel, Best

ISBN 978 90 261 7496 4

ISBN e-book 978 90 325 1429 7

ISBN luisterboek 978 90 261 4177 5

NUR 302

www.uitgeverijdefontein.nl

Uitgeverij De Fontein vindt het belangrijk om op milieuvriendelijke en verantwoorde wijze met natuurlijke bronnen om te gaan. Bij de productie van het papieren boek van deze titel is daarom gebruikgemaakt van papier waarvan het zeker is dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

Alle personen in dit boek zijn door de auteur bedacht. Enige gelijkenis met bestaande – overleden of nog in leven zijnde – personen, anders dan die in het publieke domein thuishoren, berust op puur toeval. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vervoelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, elektronisch, door geluidsopname- of weergaveapparatuur, of op enige andere wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.